

METODICKÝ POKYN

odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k výkladu některých ustanovení vyhlášky č. 79/2018 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území a jejich dokumentace

Určeno: Vodoprávními úřady (obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady), správci vodních toků, zpracovatelům dokumentací záplavových území

Vymezení a rozsah metodického pokynu

Mezi veřejné zájmy, které zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, chrání, patří i vytvoření podmínek pro snižování nepříznivých účinků povodní (viz § 1 odst. 1 vodního zákona). Důležitou skupinu povodňových opatření představuje stanovování záplavových území (viz § 65 odst. 2 písm. a) vodního zákona). Vyhláškou č. 79/2018 Sb., o způsobu a rozsahu zpracovávání návrhu a stanovování záplavových území a jejich dokumentace (dále jen „vyhláška č. 79/2018 Sb.“), se zavedly některé nové přístupy do návrhu záplavových území (dále jen „ZÚ“) a zejména jejich aktivních zón (dále jen „AZZÚ“).

Tento metodický pokyn upřesňuje zejména postupy vodoprávních úřadů ve vztahu k pořizovatelům návrhů ZÚ a také principy návrhu AZZÚ s vazbou na omezení podle § 67 vodního zákona.

Účel metodického pokynu

Vodoprávní úřad (obecní úřad obce s rozšířenou působností; krajský úřad) na návrh správce vodního toku stanovuje ZÚ jako administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. V souladu s vyhláškou č. 79/2018 Sb., stanovuje ZÚ s dobou opakování povodně 100 let. Součástí návrhu ZÚ jsou další záplavové čáry pro povodně s dobou opakování 5, 20 a 500 let. Podkladem pro návrh záplavových území je i vyjádření povodňového ohrožení (v mapě povodňového ohrožení) definované kombinací hloubky a rychlosti proudění vody při povodních s výše uvedenými dobami opakování.

Metodický pokyn poskytuje k vybraným ustanovením vyhlášky č. 79/2018 Sb. podrobný výklad a příp. příklady interpretace.

Kompetence vodoprávních úřadů

Krajský úřad provádí stanovení záplavových území pro významné vodní toky, obecní úřad obce s rozšířenou působností pro drobné vodní toky s výjimkou hl. m. Prahy.

Způsob a rozsah zpracování návrhu ZÚ je podle § 3 vyhlášky č. 79/2018 Sb. povinen správce vodního toku konzultovat s příslušným vodoprávním úřadem. Vodoprávní úřad tak v odůvodněných případech může přijmout návrh správce vodního toku na jiný způsob zpracování návrhu záplavového území, např. AZZÚ případnou aplikací § 6 odst. 4, nebo na úpravu rozsahu řešeného úseku.

Výklad k vybraným ustanovením

1. Rozsah zpracovávání návrhu aktivní zóny

§ 5 odst. 1

V kontextu § 5 odst. 1 rozsah řešeného území pro návrh ZÚ odpovídá hydraulickým podmínkám souvislého úseku vodního toku, inundačního území a zohledňuje stanovené ZÚ.

Přihlédnutí k podmínkám, za jakých bylo již stanoveno ZÚ dříve (příp. v navazujících úsecích), upřesňuje § 7 odst. 1 písm. d), podle kterého správce vodního toku předkládá vodoprávnímu úřadu spolu s návrhem ZÚ odůvodnění změn rozsahu navrhovaného ZÚ vzhledem ke dříve stanovenému.

2. Zpracování návrhu aktivní zóny

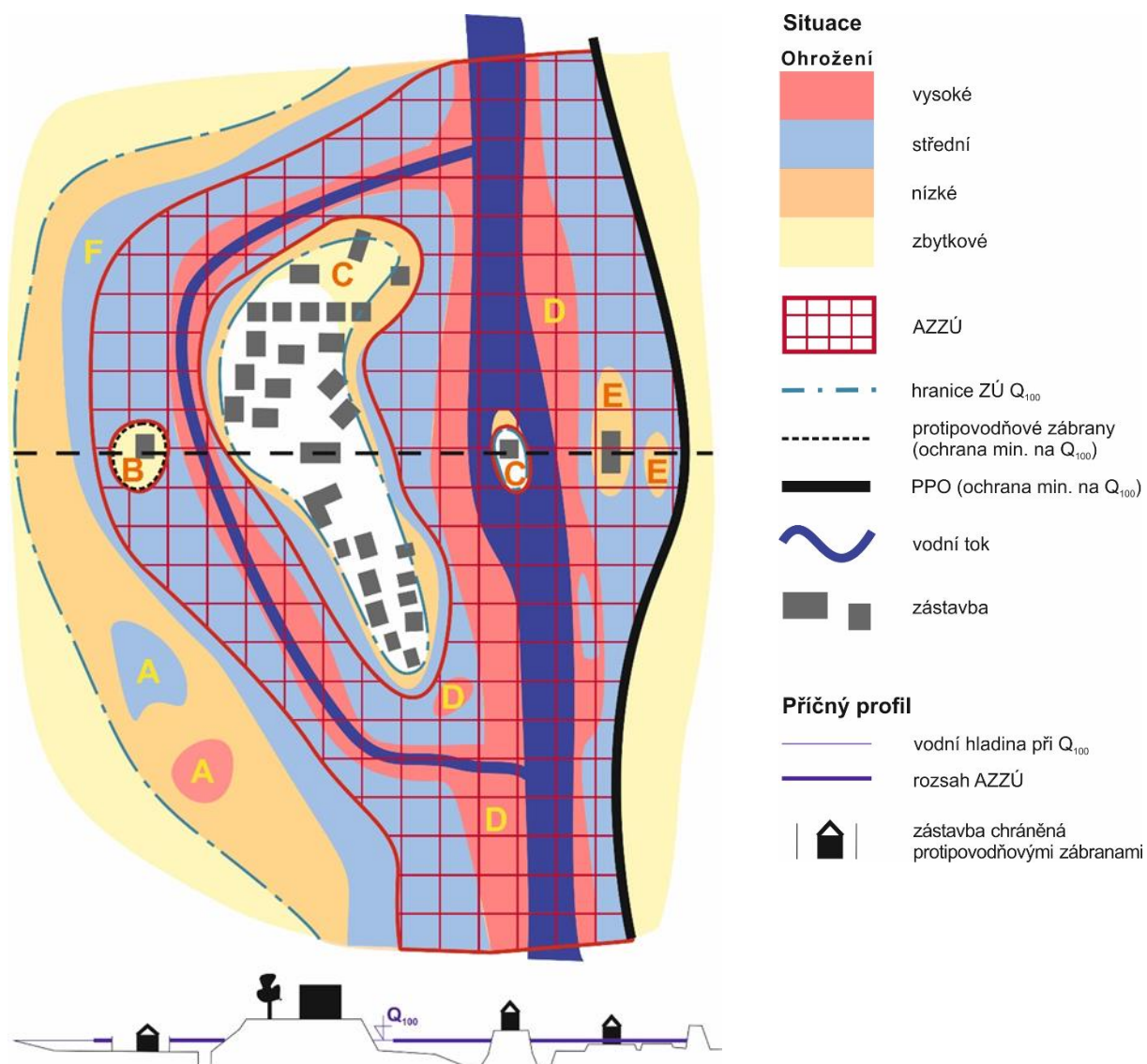
§ 6 odst. 2

Příslušný § 6 odst. 2 obsahuje popis zpracovávání návrhu AZZÚ, výčet částí, které jsou povinně v AZZÚ. Ustanovení § 6 odst. 2 písm. f) je třeba rozumět tak, že pojem „uvnitř“ ve formulaci „vyvýšená území vymezená na mapě povodňového ohrožení jako nízké a střední ohrožení uvnitř jednotlivých ploch vymezených podle písmen a) až e)“ je ekvivalentní pojmu „obklopená po celém svém obvodu“. Ustanovení § 6 odst. 4 umožňuje i jiný způsob stanovení AZZÚ.

Výklad:

§ 6 odst. 2 je koncipován tak, že specifikací území dle písm. a) až c) aditivně přidává do AZZÚ postupně místa, kde je koncentrována rozhodující část povodňového průtoku. Dále se dle písm. d) a e) přidávají další území, kde je koncentrována rozhodující část průtoku a/nebo je zohledněna nepřípustná kombinace hloubky vody v zaplaveném území, rychlosti proudění a pravděpodobnosti výskytu příčinného jevu. Smyslem písm. f) je pak scelení území uvnitř jednotlivých ploch definovaných dle písm. a) až e).

Následující schémata znázorňují situaci a příčný řez územím, které je vystaveno nebezpečí zaplavení povodňovými průtoky. Uplatnění principů nezbytných pro návrh AZZÚ podle § 6 odst. 2 a odst. 3 je zachyceno vymezením koryt vodních toků a souvisejících vodních linií, liniemi ochranných hrází, rozsahem ZÚ, plochami s kategoriemi ohrožení: vysoké, střední, nízké a zbytkové.



Obr. 1 Schéma znázorňuje princip vymezení AZZÚ podle § 6 odst. 2. Současně je zřejmé vyjmutí lokality chráněné protipovodňovými zábranami (lokalita B) podle znění § 6 odst. 3.

Komentáře k Obr. 1 - § 6

A – odst. 3 do AZZÚ nejsou zahrnovány „izolované plochy vysokého a středního ohrožení“

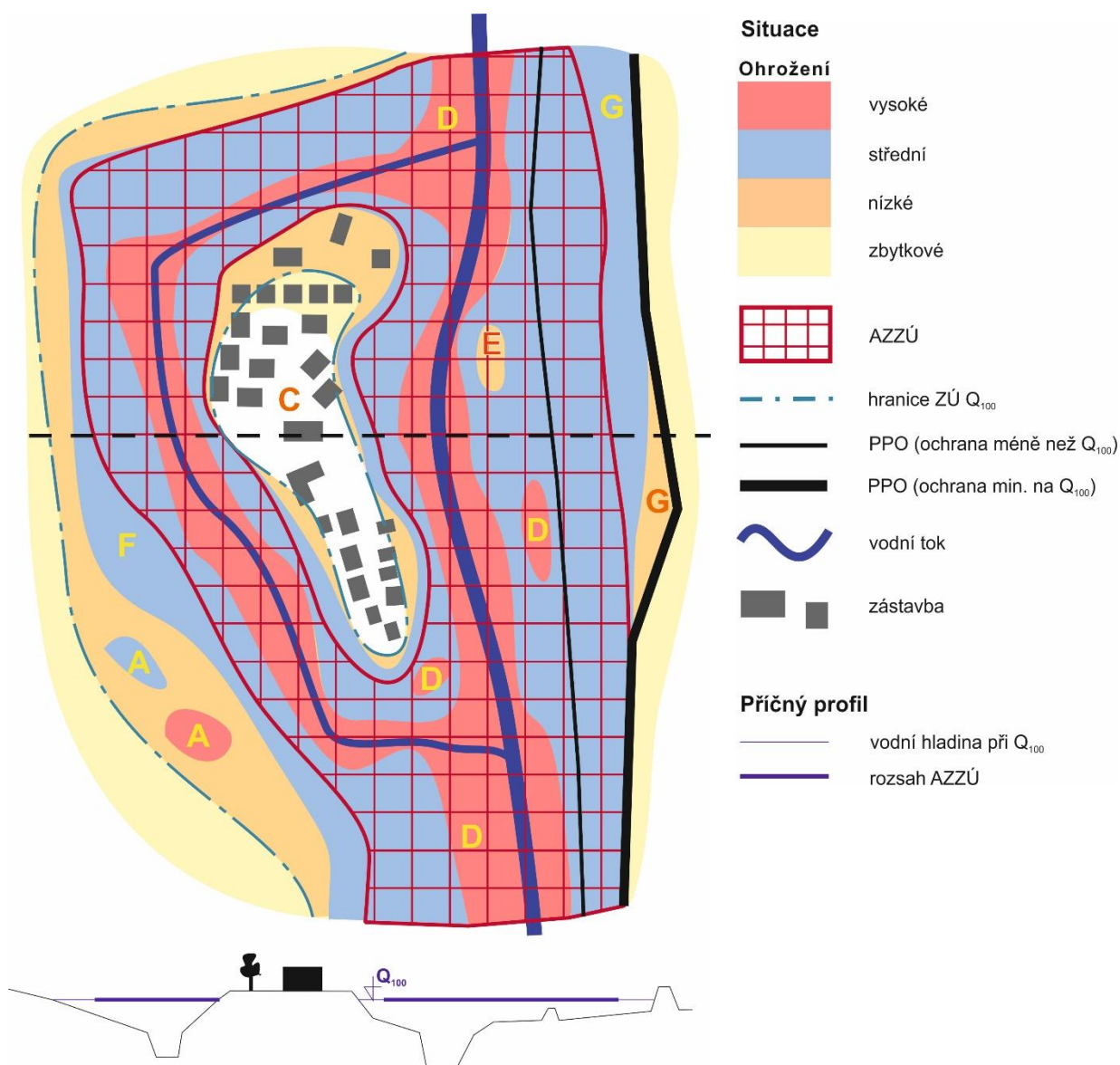
B – odst. 3 do AZZÚ nejsou zahrnována „území za protipovodňovými zábranami ... podle § 75 odst. 2 písm. g) vodního zákona“
pozn. území ponecháno v ZÚ

C – území mimo rozliv Q_{100} , tj. mimo ZÚ a tedy mimo AZZÚ

D – odst. 2 písm. d) AZZÚ zahrnuje plochy další vymezené „jako vysoké ohrožení“

E – odst. 2 písm. f) AZZÚ zahrnuje plochy „vyvýšených území vymezených jako nízké a střední ohrožení uvnitř jednotlivých ploch vymezených podle písmen a) až e)“

F – území vymezené „jako střední ohrožení“, kde není splněna žádná z podmínek podle odst. 2 písm. e)



Obr. 2 Schéma znázorňuje princip vymezení AZZÚ podle § 6 odst. 2 a 3 v lokalitě, kde jsou uplatněny dvě linie ochranných hrází.

Komentáře k Obr. 2 - § 6

A – odst. 3 „do AZZÚ nejsou zahrnovány izolované plochy vysokého a středního ohrožení“

C – území mimo rozliv Q_{100} , tj. mimo ZÚ a tedy mimo AZZÚ

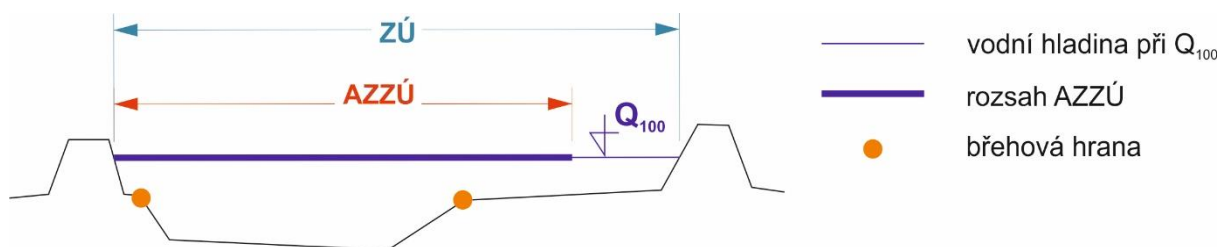
D – odst. 2 písm. d) AZZÚ zahrnuje plochy další vymezené „jako vysoké ohrožení“

E – odst. 2 písm. f) AZZÚ zahrnuje plochy „vyvýšených území vymezených jako nízké a střední ohrožení uvnitř jednotlivých ploch vymezených podle písmen a) až e)“

F – území vymezené „jako střední ohrožení“, kde není splněna žádná z podmínek podle odst. 2 písm. e)

G – plocha v ZÚ mimo AZZÚ, uplatňuje se zde ustanovení § 67 odst. 3 vodního zákona

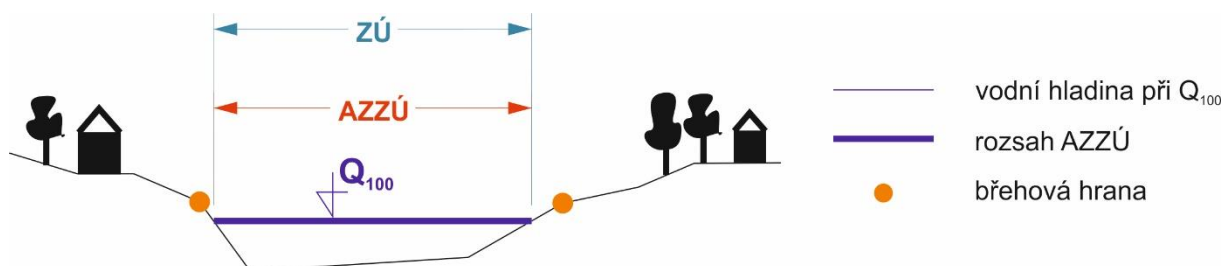
Uplatněním principů pro návrhy ZÚ a AZZÚ, které jsou uvedeny v § 5 a § 6 vyhlášky č. 79/2018 Sb., vyplývají souvislosti schematicky uvedené na Obr. 3-1 a 3-2 mezi rozsahem ZÚ, jeho aktivní zónou a korytem vodního toku. Ten je vyznačen břehovými čarami (v příčném profilu reprezentované jako břehové hrany).



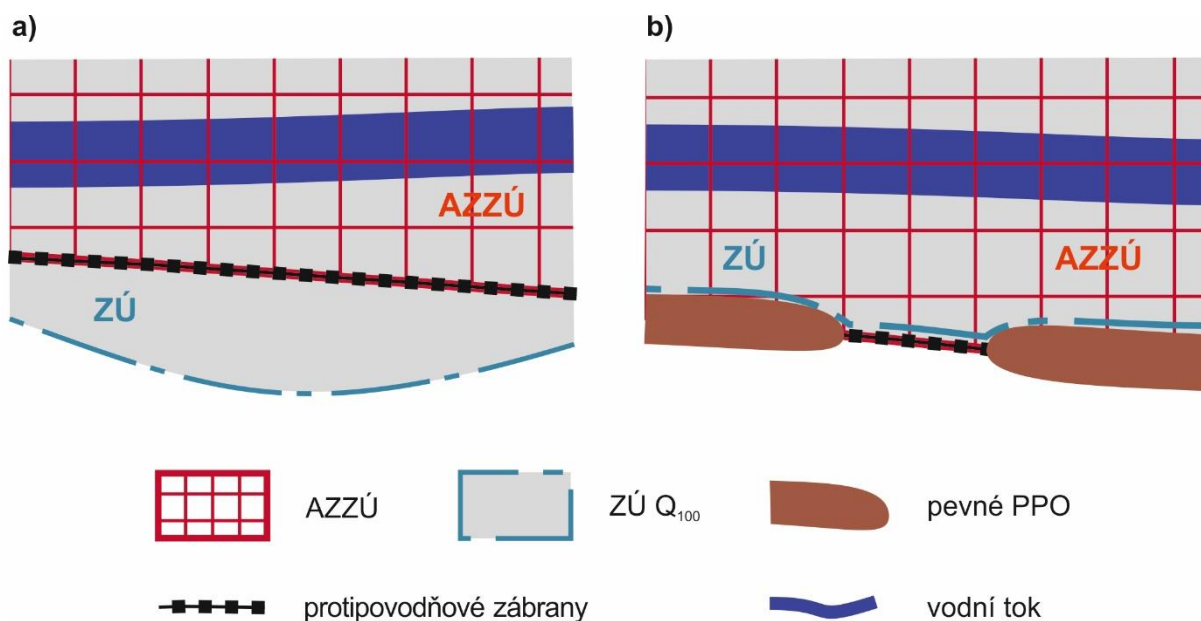
Obr. 3-1 Souvislost mezi rozsahem ZÚ a AZZÚ, principy dle § 5 a § 6

V případě koryta vodního toku kapacitního na průtok povodně s dobou opakování 100 let (obr. 3-2) je rozsah AZZÚ shodný s rozsahem ZÚ (§ 5 odst. 1 vyhlášky č. 79/2018 Sb.). Uvedené znamená, že při návrhu AZZÚ je v těchto případech jen z části využit princip dle § 6 odst. 2 písm. a).

Komentář: Nemusí vždy platit vymezení AZZÚ pro předmětný úsek vodního toku břehovými čarami.



Obr. 3-2 Kapacitní koryto vodního toku - souvislost mezi rozsahem ZÚ a AZZÚ



Obr. 4 Rozdíly rozsahu ZÚ a AZZÚ při využití protipovodňových zábran (principy dle § 5 a § 6 vyhlášky č. 79/2018 Sb.) Předpoklad – protipovodňové zábrany splňují ochranu na Q_{100}

Komentáře k Obr. 4 - §5 a § 6

§ 5 odst. 4

„Do ZÚ se zahrnuje území za protipovodňovými zábranami, které se instalují při nebezpečí povodně nebo při povodni v rámci povodňových zabezpečovacích prací podle § 75 odst. 2 písm. g) vodního zákona.“

§ 6 odst. 3

Do AZZÚ nejsou zahrnována „dále území za protipovodňovými zábranami, které se instalují ... nebo při povodni v rámci povodňových zabezpečovacích prací podle § 75 odst. 2 písm. g) vodního zákona.“

§ 5 odst. 4

„V případě, že mají tyto protipovodňové zábrany pouze doplňkovou funkci lokálního zabezpečení průchodů, průjezdů, propustků a prostupů zřízených v pevném protipovodňovém opatření, nebo v jiné stavbě určené k jinému účelu, než je ochrana před povodněmi, není území za těmito protipovodňovými zábranami zahrnuto do ZÚ.“

§ 6 odst. 4

Zpracování návrhu AZZÚ se obecně řídí ustanoveními § 6 vyhlášky č. 79/2018 Sb.

V případech drobných toků nebo pramenných úseků vodních toků lze využít § 6 odst. 4 a návrh AZZÚ založit na vymezení záplavovou čarou povodně s dobou opakování 20 let.

Podmínkou je zdůvodnění a konzultace takového postupu s vodoprávním úřadem. Důvody mohou vyplývat zejména z morfologie řešeného území – např. úzká, sevřená údolí bez vyvinuté říční nivy.

3. Návrh ZÚ

§ 7 odst. 2

Podle § 3 vyhlášky je správce vodního toku povinen při zahájení prací na návrhu ZÚ konzultovat způsob a rozsah zpracování návrhu s příslušným vodoprávním úřadem. Vodoprávní úřad má při konzultaci způsobu a rozsahu návrhu ZÚ podle § 3 možnost dohodnout se správcem vodního toku předložení dokumentace v rozsahu a formátu stanoveném přílohou č. 2, tedy včetně map povodňového nebezpečí a mapy povodňového ohrožení, a to i v listinné podobě.

4. Způsob a rozsah stanovování ZÚ

§ 8 odst. 1

V kontextu § 8 odst. 1 je nutné pro stanovení ZÚ zpracovávat návrh ZÚ v ucelených úsecích vodních toků tak, aby byl pomocí hydraulických výpočtů zahrnut vliv všech faktorů ovlivňujících odtokové poměry pro konkrétní řešené území (viz § 5 odst. 1).

§ 8 odst. 4

Pro účely centrální evidence, kterou zajišťuje MŽP (§ 66 odst. 4 a 6 vodního zákona), je dokumentace ZÚ v rozsahu a formátu stanoveném přílohou 2 předávána výhradně v elektronické podobě.

5. Způsob a rozsah vedení dokumentace

§ 9

Podle § 9 se dokumentace ZÚ zpracovává a uchovává v elektronické a v listinné podobě v rozsahu stanoveném přílohou č. 2.

Tato dokumentace je k dispozici na vodoprávním úřadu, případně u správce vodního toku pro jeho potřeby, po dobu platnosti opatření obecné povahy. Tímto není dotčeno ustanovení § 66 odst. 4 vodního zákona, dle kterého vodoprávní úřad zabezpečí zpřístupnění dokumentace.

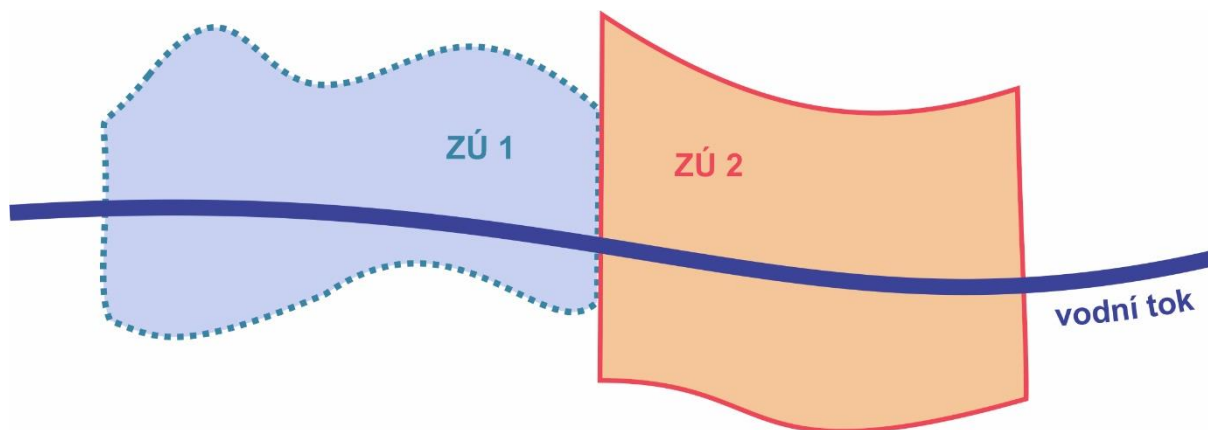
6. Požadavky na topologické vlastnosti záplavových čar

Dle přílohy č. 2 vyhlášky jsou GIS vrstvy obsahující záplavové čáry s dobou opakování 5, 20 a 500 let, stanoveného ZÚ (pro dobu opakování 100 let) a jeho AZZÚ zpracované jako uzavřené polygony. Data musejí splňovat následující topologická pravidla:

- polygony záplavových čar, ZÚ a AZZÚ, navazují (ve smyslu pouze kilometráže) na sousedící polygony dříve vymezených záplavových čar, ZÚ a AZZÚ, entity se nesmí překrývat a sdílejí společnou hranu (hranici) viz Obr. 5 (tzn. zobrazení záplavových čar může být skokové).
- hranice polygonů zaplavených území s kratší dobou opakování (vyšší pravděpodobností výskytu) leží uvnitř nebo na hranici polygonů zaplavených území s delší dobou opakování (nižší pravděpodobností výskytu).
- nesmí docházet k vícenásobnému výskytu prostorově totožných prvků.

Grafické zobrazení záplavových čar, ZÚ a AZZÚ, musí být topologicky správné (samoprotínání a další topologické chyby musí být odstraněny) a bez nadměrné segmentace polygonů. Snížení počtu bodů, které definují hranici polygonu ZÚ a AZZÚ, je standardní kartografická procedura, nesmí ovlivnit přesnost grafického vyjádření.

V případě, že topologické vlastnosti záplavových čar nejsou v souladu s uvedenými postupy a pravidly, měl by vodoprávní úřad aplikovat § 8 odst. 3 a vrátit návrh ZÚ správci vodního toku k opravě.



Obr. 5 Příklad dvou na sebe navazujících sousedních polygonů záplavových území vymezených v různých časových obdobích

7. Způsob a rozsah zpracování návrhu na změnu ZÚ

Ustanovení § 66 odst. 8 vodního zákona je třeba vykládat tak, že v případě změny ZÚ se postupuje podle odstavců 1 až 4 přiměřeně, tj. pouze v tom rozsahu, v jakém jsou pro změnu ZÚ relevantní. To znamená, že způsob stanovení ZÚ a jeho aktivní zóny uvedený v odstavci 1 a 2 se použije rovněž pro změnu ZÚ. Odstavec 3 odkazuje na vyhlášku č. 79/2018 Sb., podle níž se postupuje i v případě změny ZÚ. Z uvedeného vyplývá, že vyhláška č. 79/2018 Sb. se podle § 66 odst. 8 vodního zákona použije přiměřeně i v případě návrhu na změnu záplavového území.